

Normy a „normály“ / „Normál“ jako „ne-jsoucno“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2010](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2010](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 28. 2. 2010
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 28. 2. 2010

Normy a „normály“ / „Normál“ jako „ne-jsoucno“

Pozorování a zkušenost ukazují, že mezi jednotlivinami téhož druhu existují podobnosti (které nám právě umožňují je zařadit k témuž druhu apod.), ale také nepodobnosti. Pokud některé tyto nepodobnosti překračují námi stanovené meze (někdy je ovšem nepodobnost tak nápadná, že onen důraz na to, že jsme ty meze stanovili my, musíme poněkud relativizovat, neboť nejde o ryzí konvenci), mluvíme o výjimkách, a někdy se pokoušíme četnost takových výjimek stanovit (změřit a vypočítat) statisticky. Na základě takové statistiky můžeme konstruovat (jako myšlenkový model) tzv. normální typ a rozhodnout, kdy budeme odchylky od takové normality považovat ještě za zahrnutelné do tzv. Gaussovy křivky, zatímco některé jiné odchylky se pokusíme zařadit do poddruhu nebo jiného druhu (hlavně podle četnosti a opět vzájemné podobnosti). Pokud zjistíme, že nic takového se nám nedaří nebo pokud frekvence takových odchylek je minimální, budeme mluvit o abnormitách a případně o vadách a deformacích. Takto vypadá přístup ryze vnější, tj. sledující pouze vnější podobu jednotlivin. To je ovšem jen jeden z významů slov „norma“ a „normalita“; běžně je však tento význam bez náležité kontroly směřován s jinými významy týchž slov. Tak např. už jsou tato slova spojována či směřována s odlišným okruhem významů, jež jsou spjata s hlediskem etiologickým („příčinným“); kauzalita resp. kauzální vztah je však ryzí konstrukcí, navíc nesprávnou. V čem spočívá tato nesprávnost? Kauzalita (jak se vyvinula redukcí aristotelského pojetí) sugeruje, že minulé přítomnost ovlivňuje nebo přímo způsobuje, jak dopadne přítomnost následná, a tím vlastně vylučuje jakýkoli „vliv“ jiného druhu (než je kauzální). Kauzalita nepřipouští možnost „intervence“ odjinud než z minulosti. Tím ovšem vylučuje možnost „zásahu“ z budoucnosti, tedy z oblasti (sféry) toho, co ještě nebylo. Důsledkem je pak buď popírání jakéhokoli typu norem, anebo jejich chápání jako něčeho v minulosti již daného a rozhodnutého (případně nějak pominulého nebo věčného). Právě proto je třeba použít nějakého nového, ještě nezatíženého termínu, který by mohl označit „normu“, která přichází a intervenuje z budoucnosti, tedy jakožto „nejsoucí“ („ještě nejsoucí“). Aristotelés byl sice na stopě takové intervence z budoucnosti, ale jako Platónův žák (byť jeho „ideje“ odmítňuvší) zůstal jen u řešení slovního, u pouhého přejmenování (a převypravování) – jeho formy (*morfai*) nejsou leč reinterpretované „ideje“. A proto zavádíme termín „normál“ jako ne-jsoucí, ale z budoucnosti přicházející a nepředmětně intervenující, stále sám sebe restrukturuje a opravující rozvrh uskutečňování respektu a dodržování jakého plánu, kritéria, normy. A každý pokus takový „normál“ objektivovat jako předem daný, v „ideální“ podobě již hotový program nebo narýsovaný plán je mylný a vede k falešným interpretacím toho, co znamená „událost“ a vzájemné navazování událostí atd.

(Písek, 100228-4.)